

INFLUENȚA TULBURĂRILOR DE LIMBAJ ASUPRA PERSONALITĂȚII ȘI COMPORTAMENTULUI (la normali și la deficienți)

În logopedia contemporană se acordă o importanță deosebită efectelor pe care le au tulburările de limbaj în planul personalității și al comportamentului, în general. Ca atare, logopatul nu mai este tratat ca o simplă persoană cu handicap de limbaj; el este privit, în perspectiva educării atât în ceea ce privește corectarea tulburărilor de vorbire, cât și în ceea ce privește formarea și dezvoltarea personalității, capabilă să adopte comportamente integrative și adecvate sarcinilor activității pe care o desfășoară.

Tulburările de limbaj, începând cu cele mai simple, determină, la o anumită vârstă, dezorganizarea echilibrului personalității și dezordini comportamentale. Aceste efecte negative pornesc de la neparticiparea și neadaptarea la viața de colectiv, manifestă rețineri în vorbire, inhibiție în desfășurarea activității, ajungând până la dezorganizarea personalității. Cu cât handicapurile de limbaj sunt mai grave și acționează la o vârstă când persoana face eforturi considerabile pentru afirmarea sa în planul vieții sociale, cu atât efectele negative sunt mai mari, iar tulburările de personalitate sunt mai accentuate. Dacă în perioada preșcolară, copiii dau puțină importanță tulburărilor de vorbire, la școlari, și mai cu seamă la puberi și adolescenți, existența acestora poate determina trăirea unor adevărate drame.

Așadar, la copiii de vârstă școlară mică, existența handicapurilor de limbaj îi împiedică să se simtă degajați și să-și exprime gândurile și ideile pe măsura posibilităților lor intelectuale. Aceasta îi face să fie nervoși, deprimați și să treacă ușor de la o stare afectivă la alta. Și persoanele adulte suportă greu tulburările de limbaj și nu pot înțelege că frământările în care se zbat nu contribuie la corectarea vorbirii, ci dimpotrivă, au consecințe negative. În cazurile când handicapurile de limbaj există pe fondul altor deficiențe, ca cele senzoriale sau fizice, tulburările personalității, deja existente în majoritatea situațiilor, se accentuează. La debilizii mintal, fenomenele nu sunt atât de complicate, deoarece aceștia nu reușesc, în toate cazurile, să-și conștientizeze defectele și nu trăiesc situația în mod tensional.

În debilitatea ușoară și în intelectul de limită, tulburările de limbaj pot constitui, alături de deficiența intelectuală, factori traumatizanți, cu efecte în planul comportamental. Indiciul cel mai evident al unor tulburări de personalitate, atât la normali, cât și la deficienții senzoriali și de intelect, constă în adoptarea unor comportamente antisociale, imposibilitatea sau slaba integrare în colectiv, izolarea de colectiv și închiderea în sine, negativismul și încăpățânarea, manifestarea unor atitudini defavorabile activității și subaprecierea acesteia.

Tulburarea de limbaj poate constitui un factor stresant, atunci când subiectul nu găsește înțelegerea necesară față de dificultatea sa în vorbire sau când acesta nu întrevăde perspectiva corectării ei. În asemenea situații, subiectul trăiește emoții-șoc, stări prelungite și dureroase, manifestă nesiguranță nu numai în vorbire, dar și în alte activități; apare surmenajul fizic și intelectual, care își pune amprenta pe întreaga sa activitate. În cazurile mai grave sau prin existența și a altor handicapuri, suferința psihică se accentuează prin instalarea nevrozei, a anxietății și, ca urmare, se manifestă prin izolarea de colectiv și prin fenomene de dezadaptare.

În studiul personalității, psihologii au avut dintotdeauna în vedere și deteriorarea acesteia, ca urmare a acțiunii unor factori stresanți. Personalitatea logopatului se poate dezorganiza, iar în conversație apar reținerea și teama de vorbire, ceea ce creează o stare de inerție, de rigiditate. Teamă de a vorbi se întărește sub forma unor legături durabile și obsedante și, astfel, poate apărea bâlbâiala, pe fondul dislaliei sau a altei tulburări de limbaj.

Odată cu intrarea în școală a copilului cu tulburări de limbaj, tabloul manifestărilor psihice se complică tot mai mult. Solicitarea copilului de a vorbi în fața colectivului de elevi și neputința lui de a se exprima corect îi provoacă o stare de oboseală intelectuală și fizică, hipersensibilitate afectivă și refuzul de a mai răspunde, de teamă să nu greșească. Acestea determină o serie de manifestări comportamentale, care afectează personalitatea copilului și relațiile lui cu ceilalți copii și cu adulții.

În funcție de particularitățile temperamentale, de vârstă, de educație și de dezvoltare mintală, tulburările de vorbire, în general, pot provoca și o excitație psihomotorie, manifestată prin agitații permanente, chiar în lipsa unor cauze corespunzătoare. La alți handicapați de limbaj, pot apărea manifestări inhibitive, care duc la un comportament rigid, uniform și fără un activism adecvat momentelor respective. La puberi și la adolescenți, trăirea negativă a handicapului de vorbire poate determina tulburări afectiv-emoționale și voluntare atât de profunde încât aceștia manifestă o stare depresivă permanentă.

În general, tulburările comportamentale sunt provocate de conflicte lăuntrice, de frământări interne, în cazul în care subiectul nu întrevede rezolvarea situației sale dificile. Când conflictele se prelungesc și devin cronice, ele influențează negativ formarea caracterului logopatului și nu-i stimulează dezvoltarea psihică. La subiecții cu tulburări de vorbire, apar contradicții în rezolvarea problemelor și în studierea modalităților de acțiune mintală și practică.

Existența tulburării de limbaj, la **debili mintal**, duce la accentuarea handicapului mintal și de comportament, ca urmare a deficitului funcțiilor de cunoaștere și de exprimare, a imaturității afective, a creșterii sugestibilității, impulsivității și rigidității psihomotorii. Deficitul de intelect îngreunează aprecierea concretă și adecvată a situațiilor de viață ce necesită o adaptare comportamentală și care presupune anticiparea acțiunii, a riscurilor și împrejurărilor favorabile ce-l solicită.

La **deficienții de auz și de vedere**, handicapurile de vorbire creează probleme în plus, în ceea ce privește integrarea socială. Spre deosebire de debili mintal, ei își dau seama de deficiența lor și înțeleg eșecurile repetate ca fiind determinate și de posibilitățile lor reduse de exprimare. Din cauza nefolosirii cuvântului de către surzi sau a folosirii lui deficitară de către hipoacuzici, precum și a slabei înțelegeri a vorbirii, aceștia au o evoluție psihică și socială mai lentă. Se pot obține îmbunătățiri evidente la copii, prin frecventarea grădiniței și a școlii, unde prin conținutul muncii dirijate și metodice se asigură evoluția psihică și se impulsionează socializarea.

În cazul pierderii vederii, se produce un dezechilibru profund în relațiile individului cu lumea externă, care este mai pronunțat în prima perioadă a apariției deficienței. Dificultățile de pronunțare sunt mai frecvente la deficienții de vedere congenitali, deoarece ei nu au posibilitatea să imite modelul corect, decât pe cale auditivă. Sensibilitatea lor este foarte accentuată, din cauză că aceștia au mari dificultăți de orientare în mediu. Ei trăiesc dramatic nu numai deficiența de vedere, dar și handicapul de limbaj manifestat pe fondul unui intelect normal.